

اشتباه بی «برکت»؛ اعتراف دیر هنگام

اظهارات چند روز پیش دکتر حسین وطن‌پور مشاور وزیر بهداشت در یک برنامه تلویزیونی که به صورت زنده پخش می‌شد، موجی از تعجب‌ها و البته تأسف را برای افکار عمومی به همراه داشته است. اظهاراتی که درواقع می‌توان آن را نوعی اعتراف، آن‌هم از نوع اعترافاتی که حکم نوشداروی بعد از مرگ سهراب را دارند، ارزیابی کرد.

به گزارش سایت خبری پرسون، وطن‌پور در گفت‌وگویش با برنامه «تهران ۲۰» که قرار بود با عنوان بررسی روند تولید واکسن‌های داخلی باشد یک اظهارنظر با این مضمون بیان داشت که «اشتباه کردیم به برکت اعتماد کردیم» او خود بار دیگر به این مطلب اشاره می‌کند که واکسن برکت قرار بود تا پایان مهر ماه ۱۴۰۰، پنجاه میلیون دُز واکسن تولید کند که نکرد و ما از این جهت زیر سوال هستیم.

اما بخش دیگری از اظهارات او وحشتناک‌تر است اینکه او هم مانند حسینعلی شهبازی رئیس کمیسیون بهداشت که قبلاً پذیرفته بود برای تولید واکسن‌های داخلی واکسن‌های خارجی وارد نمی‌شد، اظهاراتی نسبتاً مشابه با این موضوع را بیان می‌کند و اظهار داشته «حمایت‌های متعددی از این واکسن (برکت) شد و وعده‌هایی دادند که ما به این مسأله اعتماد داشتیم که واکسناسیون ملی با واکسن داخلی انجام شود که نشد...! و بعد از آن واردات واکسن خارجی شدت گرفت.»

اما سوال این است که حتی اگر واکسن برکت در همان میزان که وعده داده شد بود تولید هم می‌شد چاره حمایت از آن، عدم واردات واکسن خارجی بود؟ و یا وظیفه مسئولان درقبال چیزی که با جان مردم سر و کار دارد این بود که انتخاب را بر عهده خود مردم می‌گذاشتند تا همزمان با تولید داخل، ورود واکسن‌های خارجی را هم شدت می‌دادند و واکسناسیون را چندین ماه زودتر شروع می‌کردیم. این چه دیدگاه غلطی است که چاره کار حمایت از تولید داخلی، عدم ورود و یا مانع‌تراشی برای اجناس خارجی است؟

درقبال کالاهای غیرضروری هم نباید چنین رویکردی داشت چه برسد به واکسن که حیاتی است. قطعاً که تصمیم عدم ورود واکسن حتی با اطمینان از تولید ۵۰ میلیون برکت در آن برهه گناه نابخشودنی است چه برسد که این میزان تولید داخلی هم در ادامه رخ نداده است. هزینه‌های میلیاردری که صرف زیرساخت‌های تولید واکسن برکت قبل از آغاز تولید آن شد، خود، این پرسش را مطرح می‌سازد که آیا اساساً کشور کرونا زده ایران، این شرایط را داشت که اولویت را روی ساخت واکسن از نقطه صفر بگذارد و آن همه هزینه‌ای که می‌توانست برای ورود بهترین واکسن‌ها به کشور شود صرف ساختمان یا زیرساخت تولید شود و یا به جای تمرکز روی یک تولید داخلی خوب، چند مدل واکسن داخلی با سرنوشت‌هایی بعضاً نامعلوم و یا اثربخشی‌های نامشخص، ارائه دهد؟

بخش قابل‌تأمل دیگری از اظهارات مشاور وزیر جایی است که وی مسئولیت عواقب این تصمیم را نپذیرفت و گفت مسئولیت متوجه عواملی است که پول ساخت واکسن به این تیم‌ها دادند! او می‌گوید: وظیفه کمیته ملی واکسن، تامین واکسن است که با واردات این‌کار را انجام دادیم و عودت و توبیخ عوامل تولید واکسن داخلی با ما نیست. گفته‌های وطن‌پور که بخش تاریکی از تصمیم‌گیری کشور در مورد مهم‌ترین مسأله این روزهای ایران را نشان می‌دهد درحالی است که چندی پیش مدیر پروژه واکسن فخر از توقف تولید این واکسن سخن گفت و این خود نشانه دیگری از ندانم‌کاری‌هاست. او گفته بود واکسن‌سازهای داخلی که الان در مرحله کارآزمایی بالینی هستند دچار چالش شده‌اند و روند مطالعه کارآزمایی بالینی کند شده است.

احمد کریمی مدیر پروژه واکسن فخر در ارتباط با برخی گزارش‌ها مبنی بر کاهش استقبال از مطالعات بالینی واکسن‌های داخلی گفت: بالاخره با حجم واکسناسیونی که در کشور انجام شده که البته خوب است و ما از آن ناراضی نیستیم، تعداد داوطلبان کم شده است. این یعنی تازه برخی واکسن‌سازهای داخلی بعد از همه این تاخیرها در ورود واکسن خارجی معتقدند دیگر با ورود سینوفارم و واکسناسیون با واکسن چینی نمی‌شود به تولید داخلی چندان امیدوار بود(!) مسأله‌ای که یک‌بار دیگر این خطر را در ذهن مخاطب ایجاد می‌کند که مبادا برای دزهای سوم به بعد واکسن، باز همان سیاست شکست خورده و البته مذموم عدم ورود واکسن‌های خارجی برای حمایت از تولید داخلی در دزهای بویستر تکرار شود.

نشان به آن نشان که محمدحسن قوسیان‌مقدم سخنگوی جمعیت هلال‌احمر چند روز پیش هم رسماً از ورود آخرین محموله تعهدی واکسن کرونا توسط این نهاد به کشور خبر داد و گفت: «آخرین تعهد ما این بود که در اکتبر ۶۰ میلیون دز وارد کنیم و آخرین محموله تعهدی واکسن کرونا تهیه شده توسط هلال‌احمر برای واکسناسیون هموطنان وارد کشور شد. سخنگوی هلال‌احمر تأیید کرده که این سازمان سفارش جدیدی ثبت نکرده و سفارش جدید بر اساس اعلام نیاز و با تصویب ستاد ملی کرونا ثبت خواهد شد.» اینکه شاید اینها فعلاً برای تقویت تولید داخلی بازهم خبری از واردات واکسن حتی از نوع چینی‌اش نباشد، اما چنین چیزی در شرایطی که وطن‌پور به اشتباه به اعتماد به برکت اذعان می‌کند ممکن است تکرار شود؟ و اساساً چه کسی باید پیگیر هزینه‌های نه فقط مادی بلکه جانی و معنوی در این راستا باشد.

چه کسی پاسخگو است؟

این درحالی است که خیلی از مقامات فعلی و قبلی هم باید پاسخگوی بعضی اقداماتشان باشند. مثلاً خود بهرام عین‌اللهی، وزیر بهداشت دولت رئیسی که در لیست پزشکانی بود که با امضای بیانیه‌ای، خواستار منع واردات برخی واکسن‌ها از جمله فایزر و مدرنا در دولت قبل شدند و این‌بار هم در

قامت وزیر بهداشت گفت که برنامه‌ای برای ورود این واکسن‌ها نیست یا خود معاون اول دولت رئیسی که درقبال اتفاقات واکسن برکت به‌عنوان رئیس ستاد اجرایی فرمان امام که مسئولیت تولید این واکسن را داشت باید پاسخگوی اتفاقات امروز در کنار آن هزینه‌ها باشد. البته که مسأله واکسن و کوتاهی‌ها ربطی به جناح دولت‌ها هم ندارد، همان‌طور که باید ماجرای درگیری‌ها و بحث‌های زالی، وزیر بهداشت و وزیر امور خارجه در دولت روحانی مشخص شود.

زالی به‌عنوان فرمانده ستاد مقابله با کرونای شهر تهران اظهاراتی را مطرح ساخت که در نهایت معلوم نشد آیا او کذب می‌گوید؟ و یا اگر راست است چه کسی باید در این ماجرا مقصر شناخته شود؟ و مگر می‌شود از کنار آنها به سادگی گذشت؟ او گفته بود: «... وقتی کارشناسان سازمان جهانی بهداشت به ایران آمدند ما به‌جای مشورت با آنها مدام از آنها می‌خواستیم در رسانه‌ها از نظام سلامت ایران تعریف کنند. ما آمارهای مرگ‌ومیر را از سازمان جهانی بهداشت پنهان کردیم.» وی اظهارداشت: «سفیران ما در کشورهای خارجی به دنبال تامین واکسن نبودند...؟» او گفت: «کمک‌های جهانی و پزشکان بدون مرز را از فرودگاه برگرداندیم درحالی که اطلاعات چندانی درباره ویروس نداشتیم و از مشاوره‌های بین‌المللی استفاده نکردیم.»

اما جنجالی‌ترین بخش اظهارات او جایی بود که بیان داشت: «ما نباید غصه قیمت واکسن را بخوریم. حتی باید دوبرابر قیمت بخیریم و مردم را واکسینه کنیم. اما اجازه خرید واکسن ندادند چون فکر می‌کردند گران است. چطور در تحریم حاضریم تجهیزات نفتی را سه برابر قیمت بخیریم، ولی در مورد واکسن این کار را نمی‌کنیم؟» اینکه در واقع ادعا شده بود مسئولان وقت به‌خاطر قیمت واکسن بعضاً از واردات جلوگیری کردند (درصورت صحت) بسیار نکته غم‌انگیزی است. بعد از این گفته‌ها بود که ظریف هم در دفاع از سفیران و دیپلماسی‌اش مسائل دیگر را مطرح ساخت که باز هم ابهامات و تأسفات را بیشتر کرد.

ظریف اظهار کرد: «نگذارید از سکوت پشیمان شویم» که البته خود این گزاره اتهاماتی را متوجه ظریف هم می‌کرد. اینکه چرا باید درباره حقایق اینچنینی سکوت کند و قطعاً سرپوش گذاشتن بر گناهان دیگران خود از بدترین گناهان است. او البته برخی مسائل را نیز رمزگونه مطرح ساخت. اینکه گفت: «اولین بار چه کسی در دولت بحث کرونا را مطرح کرد؟ چه پاسخی به او داده شد؟ ... چه کسانی گفتند مردم ما موش آزمایشگاهی نیستند؟ کدام وزیر واکسن اسپوتنیک را در سفرش از روسیه گرفت؟.... کدام وزیر تولید مشترک واکسن کوبایی با پاستور را در سفرش به کوبا در پاییز سال گذشته کلید زد؟ چرا این‌قدر زمان تلف شد؟ کدام دستگاه پروفورمای ورود ۲۰ میلیون واکسن از اروپا را رد کرد؟» ظریف هم از رد ورود ۲۰ میلیون واکسن از اروپا گفت بدون اینکه اشاره‌ای به این کند که چه بخشی و چرا این اتفاق رخ داده است.

خلاصه اینکه هر چه می‌گذریم ابعاد بیشتری از اتفاقات تلخ در پشت‌پرده‌های واکسن مشخص می‌شود که به واسطه سیل واکسیناسیون چینی در ماه‌های اخیر و دو دُر تزریقی این واکسن، فعلاً از یاد افکار عمومی رفته است.

منبع: آرمان ملی